

Rätt intäkter - uppföljning

Rätt intäkter – uppföljning

Bakgrund

Landstingets revisorer har ansvar för att genomföra årlig granskning av landstingets samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har landstingets revisorer utarbetat dokumentet ”Granskningsstrategi” i vilket de beskrivit de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Baserad på granskningsstrategin gör revisorerna en årlig riskbedömning och revisionsplan. I ”Revisionsplan 2016” har revisorerna aktualiserat en granskning av landstingets rutiner för att hantera skatteintäkter och olika former av statsbidrag.

De intäkter som finansierar verksamheten för Landstinget i Värmland består till största delen av skatter och statsbidrag. Det är viktigt att landstinget har ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för att säkerställa att vi får de intäkter vi ska ha. Landstingets revisorer genomförde under 2011 en granskning av styrning, uppföljning och intern kontroll avseende landstingets intäkter, ”Rätt intäkter”. Utifrån iakttagelserna i den granskningen genomför nu revisorerna en uppföljning.

Syfte och revisionsfrågor

Den övergripande revisionsfrågan är om landstingsstyrelsen vidtagit åtgärder med anledning av de iakttagelser och synpunkter som revisorerna framförde i den ursprungliga granskningen från 2011 samt det svar som landstingsstyrelsen tillställde revisorerna.

Granskningen ska ge svar på följande revisionsfrågor:

- Finns en tydlig dokumentation av de processer och rutiner som tillämpas vid bokföring av *skatteintäkter och generella statsbidrag* samt de kontroller och avstämningar som är väsentliga för en god intern styrning och kontroll?
- Finns en tillfredställande redovisning av underlagen till redovisningsposterna avseende *specialdestinerade statsbidrag*?
- Finns en tillfredställande intern kontroll som säkerställer att erhållna intäkter avseende *såld utomlänsvård* är korrekta?
- Om granskningen visar att det fortsatt finns brister, vilka förbättringsåtgärder behöver vidtas?

Avgränsning

Granskningen har avgränsats till en uppföljning av den tidigare granskningen av landstingets intäkter och generella statsbidrag, ”Rätt intäkter”, från 2011.

Revisionskriterier

Granskningen har utgått från tillämplig lagstiftning, relevanta fullmäktigebeslut och styrdokument.

Ansvarig nämnd

Landstingsstyrelsen är ansvarig nämnd för landstingets verksamhet. Styrelsen ansvarar också för styrning, uppföljning och intern kontroll.

Metoder

Granskningen som är en uppföljning av tidigare rapport, har genomförts i form av analys av dokument och intervjuer.

Granskningen har genomförts som en förstudie. Intervjuer har hållits med: controllerchef, redovisningschef, redovisningscontroller samt enhetschef för planerings- och uppföljningsenheten.

Resultat

Övergripande styrning och intern kontroll

Landstingets revisorer genomförde en granskning med start 2011 av styrning, uppföljning och intern kontroll avseende landstingets intäkter. Granskningen ledde till ett antal iakttagelser som tillställdes landstingsstyrelsen i revisionsrapport nr 9-11. Landstingsstyrelsen svarade revisorerna i maj 2012. I svaret redovisade landstingsstyrelsen ett antal åtgärder som skulle vidtas med anledning av slutsatser och rekommendationer i revisionsrapporten.

Enligt vad som framkommit i denna granskning har ingen internkontrollplan specifikt för intäkter tagits fram. Det har dock gjorts riskbedömning inom i första hand såld vård och även inom området asyl har risker identifierats och åtgärder vidtagits.

Skatteintäkter och generella statsbidrag

Landstinget skatteintäkter för år 2015 uppgick till 5,7 miljarder kronor och de generella statsbidragen inklusive utjämning uppgick till 1,9 miljarder kronor. De utgör således den helt övervägande delen av landstingets intäktssida och det är av största vikt att landstinget inte går miste om några intäkter inom detta område.

Vid den granskning som landstingets revisorer genomförde med start 2011 bedömdes att de avstämningar som genomförs av ekonomistaben i samband med bokföring av skatteintäkter är rimliga. Liknande bedömning gjordes av redovisningen av generella statsbidrag och utjämning. Revisorernas rekommendation utifrån rapportens iakttagelser blev att det bör tas fram en tydlig dokumentation av processer och rutiner.

I landstingsstyrelsens svar på revisionsrapporten redovisades samma bild av hanteringen och landstingsstyrelsen svarade att man kommer att pröva om det finns ett tillkommande behov av dokumentation.

Ekonomistaben har tagit fram dokumentet ”Rutin för redovisning av skatteintäkter och generella statsbidrag”. I dokumentet beskrivs de tre olika delar som särredovisas i bokföringen: preliminärt beslut, månatlig utbetalning samt slutavräkning. Skatteintäkterna bokförs enligt rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation nr 4.2 samt anvisningar från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och konteras enligt landstingets gemensamma kontoplan, L-BAS. I dokumentet beskrivs också de avstämningar och kontroller som ska göras för att säkerställa rätt redovisning av skatteintäkterna.

Beträffande generella statsbidrag och utjämning beskrivs i dokumentet de två huvudslag av intäkter som erhålls från staten. Det gäller dels intäkter och avgifter från det så kallade utjämningsystemet samt olika typer av generella statsbidrag. Redovisningen av generella statsbidrag och utjämning regleras i RKR:s rekommendation nr 18.1 samt i anvisningar från SKL. Bokföringen ske enligt L-BAS och i dokumentet redovisas de olika konton som ska användas. Dokumentet innehåller också en redovisning av vilka avstämningar och kontroller som ska göras.

Inom detta område finner vi att det sedan föregående granskning har tagits fram dokumentation som beskriver processer och rutiner för bokföring och avstämning. Det bör säkerställa en fortsatt tillfredsställande styrning inom området och även minska personberoendet.

Specialdestinerade statsbidrag

Specialdestinerade statsbidrag av olika former har under senare år blivit en ökande del av landstingets intäkter. Både 2014 och 2015 erhöll landstinget 207 miljoner kronor, att jämföra med 136 miljoner kronor 2013.

I RKR:s information om ”Redovisning av statsbidrag” beskrivs de specialdestinerade statsbidragen på följande sätt: de avsedda för en bestämd verksamhet eller ett visst ändamål och redovisas i resultaträkningen tillsammans övriga verksamhetsanknutna intäkter. De specialdestinerade statsbidragen kräver i regel någon form av motprestation och återrapportering och ska i normalfallet periodiseras till den period där prestationerna har utförts.

I revisionsrapporten från 2011 framfördes synpunkterna att det fortsatta arbetet också bör omfatta en prövning av de olika statsbidragens karaktär och villkor och vilka redovisningsprinciper som därmed bör gälla för respektive bidrag. Rapporten rekommenderade även en förbättrad redovisning av underlag till redovisningen avseende dessa bidrag.

I landstingsstyrelsens svar på revisionsrapporten redovisades att ett arbete hade påbörjats inför landstingsplanen 2013, där en arbetsgrupp fått i uppdrag att arbeta med frågorna kring specialdestinerade statsbidrag.

Ekonomistaben har tagit fram en riktlinje för ”redovisning av specialdestinerade statsbidrag”. Syftet med riktlinjen är att landstinget sak får en rättvisande och enhetlig redovisning och uppföljning av intäkter för statsbidrag. Dokumentet innehåller en beskrivning av de olika typerna av prestationsbaserade statsbidrag och hur redovisning ska ske. De intäktsslag som lyfts fram är prestationsbaserade statsbidrag, projektbidrag samt finansieringsstöd. I dokumentet ges exempel på vad som ingår i de olika intäktsslagen och hur de ska bokföras.

Ett arbete inom området inleddes under 2013 och rapporterades muntligt till landstingets tjänstemannaledning, där beslut togs att en tydligare styrning skulle införas. Ett utredningsarbete genomfördes och ledde fram till ett landstingsdirektörsbeslut. Enligt uppgift har landstingsstyrelsen informerats om de tjänstemannabeslut som tagits.

Det finns som en följd av detta ett beslut från landstingsdirektören från april 2016 om ”styrning av prestationsbaserade, riktade statsbidrag”. Beslutet innefattar en stegvis process, där första steget är en kartläggning av prestationsbaserade statsbidrag och avgöra dess relevans för att möjliggöra för landstinget att nå de övergripande målen. En modell redovisas som syftar till att klargöra syftet med respektive statsbidrag och vilket mervärde som satsningen ger för landstinget och medborgaren.

Ett dokument har tagits fram som syftar till att förtydliga rollen som intäktssamordnare. Dokumentet beskriver **vad** som ingår i rollen och vad som **inte** ingår, avseende olika intäktsslag. Rollen har i huvudsak fokus på samordning och inte på frågor av löpande karaktär.

Området finns också med i ekonomistabens handlingsplan med aktiviteten ”översyn av riktade statsbidrag i syfte att stärka styrning och kontroll”.

Också inom detta område finner vi att det sedan föregående granskning har tagits fram dokumentation som beskriver processer och rutiner för bokföring och avstämning. Detta bör bidra till en bättre styrning och kontroll av hanteringen samt minska personberoendet.

Såld utomlänsvård

Landstinget sålde öppen och sluten utomlänsvård för 76 miljoner kronor under 2015, främst till Region Västra Götaland. Såld utomlänsvård står för den största andelen av landstingets intäkter för såld verksamhet.

I revisionsrapporten från 2011 framförs synpunkterna att det finns behov av förbättringar på flera punkter av processen kring såld utomlänsvård. Den samlade bedömningen var att det saknas en intern kontroll som säkerställer att erhållna intäkter avseende såld vård är korrekta. Rapportens rekommendation var att det planerade utvecklingsarbetet skulle fullföljas i syfte att förbättra den interna kontrollen så att den når en tillfredsställande nivå.

I svaret på revisionsrapporten menar landstingsstyrelsen att man identifierat behovet av utvecklingsarbete inom området och att detta arbete

påbörjats innan revisionens granskning. Intervjupersonerna har under granskningen redovisat olika projekt med koppling till området.

Området finns med i ekonomistabens handlingsplan som ett uppdrag att se över om processen intäkter för såld vård ska centraliseras. I uppdraget ingår också att belysa konsekvenser och vilka förutsättningar som krävs för att internkontroll ska uppnås.

I ovan nämnda dokument ”förttydligande av roll Intäktssamordnare” förtecknas de områden som ingår i rollen och de arbetsuppgifter som hör till.

Under perioden september 2014 till april 2016 har ett projekt benämnt ”Cosmic Intäkter” pågått. En slutrapport för projektet har sammanställts och redovisar projektets syfte och mål samt de delområden som ingått i projektet. Delar i projektet berör såld somatisk slut- och öppenvård samt utomlänsintäkter allmänmedicin. Projektrapporten redovisar erfarenheter som dragits under projektets gång.

Ett DRG-råd (Diagnosrelaterade grupper) bildades 2012 och slog senare ihop med KPP-ambassadörsgrupp (Kostnad per patient) då det inte sågs ett behov av olika gruppering för likartade frågeställningar. Med anledning av den omorganisering som skett inom hälso- och sjukvården kommer arbetet med dessa frågor att ske i annan form efter sommaren 2016.

Slutsatser och kommentarer

Utifrån de revisionsfrågor som ställdes inför den uppföljande granskningen görs följande sammanfattande iakttagelser:

- Finns en tydlig dokumentation av de processer och rutiner som tillämpas vid bokföring av *skatteintäkter och generella statsbidrag* samt de kontroller och avstämningar som är väsentliga för en god intern styrning och kontroll?

Ekonomistaben har tagit fram dokumentet ”Rutin för redovisning av skatteintäkter och generella statsbidrag”. I dokumentet beskrivs de rutiner som ska användas vid redovisning samt de avstämning och kontroller och avstämningar som ska göras.

- Finns en tillfredställande redovisning av underlagen till redovisningsposterna avseende *specialdestinerade statsbidrag*?

Vi finner i granskningen att det sedan föregående granskning har tagits fram dokumentation som beskriver processer och rutiner för bokföring och avstämning. Detta bör bidra till en bättre styrning och kontroll av hanteringen samt minska personberoendet.

- Finns en tillfredställande intern kontroll som säkerställer att erhållna intäkter avseende *såld utomlänsvård* är korrekta?

Det har startats och pågår olika projekt för att stärka kontrollen inom området. Detta utvecklingsarbete bör fortsätta.

- Om granskningen visar att det fortsatt finns brister, vilka förbättrings-åtgärder behöver vidtas?

Landstingsstyrelsen bör tillse att den övergripande internkontroll inom intäktsområdet som efterfrågas i revisionsrapporten från 2011 tillskapas. Det påbörjade utvecklingsarbetet inom de i granskningen ingående intäktslagen bör också fortsätta.

Den övergripande revisionsfrågan i granskningen var om landstingsstyrelsen vidtagit åtgärder med anledning av de iakttagelser och synpunkter som revisorerna framförde i den ursprungliga granskningen från 2011 samt det svar som landstingsstyrelsen tillställde revisorerna.

Utifrån uppföljningen är vår bedömning att dokumentationen kring de intäktslag som ingår i granskningen till viss del har stärkts sedan revisionens granskning 2011. En del av de frågor som ställdes i granskningen kvarstår dock. Någon internkontrollplan specifikt för intäkter har inte tagits fram. Vi kan inte heller se att någon strukturerad återrapportering avseende intäkter specifikt sker till landstingsstyrelsen.

Vi kan i dagsläget inte se något behov av en fördjupad granskning, utan vi kommer att löpande följa utvecklingen inom området, då det som noterats ovan pågår fortsatt utvecklingsarbete. Denna uppföljning kommer under året också att kompletteras med en uppföljande granskning av patientintäkter.

Anders Marmon
Certifierad kommunal
yrkesrevisor

Karin Selander
Certifierad kommunal
yrkesrevisor